

Tuomioistuinviraston lausunto eduskunnan lakivaliokunnalle HE 46/2026 vp

Erityisasiantuntija sini Takaneva

Tuomioistuinvirasto
Domstolsverket

Tietosuojavaltuutetun toimivallan rajaus tuomioistuinten osalta

- Tuomioistuimet on rajattu esityksessä hallinnollisten seuraamusmaksujen ulkopuolelle.
- Tietosuojavaltuutettu olisi ehdotuksen mukaan edelleen toimivaltainen valvomaan tuomioistuimia silloin, kun kyse ei ole lainkäyttötehtäviin liittyvästä henkilötietojen käsittelystä.
- Nämä rajaukset ovat perusteltuja perustuslaissa turvatun tuomioistuinten itsenäisyyden ja riippumattomuuden näkökulmasta sekä niiden valtiosääntöisen aseman ja oikeusjärjestelmän systematiikan kannalta.

Hallintotuomioistuimille aiheutuva lisätyö

- Esityksessä arvioidaan hallintotuomioistuimille aiheutuvan lisätyön jäävän kokonaisuutena vähäiseksi.
- TIV kiinnittää huomioita siihen, että vaikka yksittäisen säädösmuutoksen vaikutus tuomioistuimiin arvioitaisiin vähäiseksi, lukuisat pistemäiset muutokset voivat muodostaa tilanteen, jossa aiemmat resurssit eivät enää riitä saapuvien asioiden käsittelemiseksi kohtuullisessa ajassa.
- Tuomioistuinlaitoksen resurssitarpeet ovat riippuvaisia näiden erillään valmisteltujen muutosten yhteisvaikutuksesta, ja tämä jää säännönmukaisesti huomioimatta vaikutuksia arvioitaessa.
- Koska hallinnollinen seuraamusmaksu voidaan panna täytäntöön vain lainvoimaisena, jokainen määrätty seuraamusmaksu työllistää hallinto-oikeuksia.
    - Seuraamusmaksuun joko haetaan muutosta tai hallinto-oikeudesta tiedustellaan seuraamusmaksun lainvoimaisuutta.

Esityksen välilliset vaikutukset tuomioistuimiin

- Tuomioistuimet voivat käyttää henkilötietojen käsittelijöinä muita viranomaisia. Lisäksi tuomioistuimet ovat yhteisrekisterinpitäjiä eräiden tietojärjestelmien osalta tuomioistuinviraston kanssa.
- Esityksen mukaan seuraamusmaksu määräytyisi lähtökohtaisesti sen mukaan, mikä rekisterinpitäjä on vastuussa siitä tehtävästä, jonka hoitamisen yhteydessä rikkomus on tapahtunut.
- Viranomaisista poiketen tuomioistuimille ei kuitenkaan voitaisi määrätä seuraamusmaksuja, joten tuomioistuinten osalta on erityisen tärkeää, että rekisterinpitoon liittyvät järjestelyt ovat viranomaisten välillä mahdollisimman selkeitä.
- Mikäli yhteisrekisterinpitotilanteisiin ei lainsäädännön tasolla oteta tarkemmin kantaa, voi seuraamusmaksun kohdentamisessa ilmetä haasteita esimerkiksi siinä tapauksessa, että saman tietojärjestelmän rekisterinpitovastuut jakautuvat useamman viranomaisen kesken.

Esityksen välilliset vaikutukset tuomioistuimiin

- Esitetty ratkaisu voi kannustaa tuomioistuimille digitaalisia palveluja tarjoavia viranomaisia varmistumaan siitä, että ratkaisut suunnitellaan ja toteutetaan tietosuojavaatimusten mukaisesti.
- Tällä on suoria vaikutuksia myös tuomioistuinten tietoturvallisuuteen, käytössä olevien digityökalujen käytettävyyteen ja toimintavarmuuteen sekä palvelujen jatkuvuuden varmistamiseen entistä epävarmemmaksi muuttuneessa toimintaympäristössä. Tämän vuoksi ehdotettu ratkaisu on tärkeä ja kannatettava.

Tuomioistuinvirasto.tietosuoja@oikeus.fi

Tuomioistuinvirasto
Domstolsverket